

J O G I N É P H A G Y O M Á N Y O K

Gömörpéterfala és Harmac /Gömör és Kishont vm./
községekből..

Gyűjtötte: dr.Gaál Imre tkvi.betétszerk.biró.
1943.október 2.

*Az Igazságügyminisztérium jogi néphagyomány-
gyűjtéséből. T. II. száma: 20480/1942*

J o g i n é p h a g y o m á n y o k,

Gömörpéterfala és Harmac /Gömör és Kishont vm./ községekből
 Gyűjtötte: dr.Gaál Imre tkvi. betétszerk.bíró.

1943.okt.2.

A gömör vármegyei Gömörpéterfalva és Harmac községekben végzett gyűjtés eredménye.-

Mind a két község szinmagyar.1848.év előttk Gömörpéterfala jobbágyközség, Harmac pedig részben nemesi, részben jobbágy község volt.Lakósaik tulnyomórészt kisbirtokosok, kisebb részben törpebirtokosok és mezőgazdasági munkások.Harmacon van három-négy loo holdon felüli birtokkal rendelkező középirtokos; de nagy birtok egyik faluban sincs.Vallásra nézve Gömörpéterfala róm.kath.község, és Harmac református.

II.Családi jog.

Ad.2-3.

Fiu választja a párját.A párválasztásnál a fiu első sorban a lány szépségét, egészségét, szorgalmát, erkölcsös életét sőt szüleinek erkölcsi életét is nézi s csak másodsorban a vagyoni helyzetét.A lány ugyanugy jár el a párválasztásnál.A szülők rendszerint arra ügylenek, hogy jövődöbeli völegénye illetve menyasszonya lejetőleg vagyonos családból származzék, szorgalmas és takarékos legyen.Csak ilyen irányban érvényesítik befolyásukat gyermekeiknél.Kisgazdák között egyáltalán nem számít az, hogy a fiu vagy lány nemesi vagy jobbágyi származásu.A származást-csak a szülők veszik tekintetbe, de csak akkor, ha egy gazdag nemesi származásu egyén nem nemesi származásu egyénnek szégényebbel akar házasságra lépni. A gazdag szülők ellenzik, ha gyermekük vagyontalan egyénnel akar házasságra lépni.Az ilyen házasságot rangon aluli házasságnak tartják.Ha a fiu nem tágit, a szülők mindig beleegyeznek a rbagon aluli házasságba is.A gyermekek mindig arra törekszenek, hogy szülei házasságukhoz belegyezésüket adják.Vannak pusztán vagyoni indokból kötött házasságok, ahol a párválasztást a szülők végzik el, de ezek csak nagy ritkaságok közé tartoznak.A közvélemény a ilyen házasságokat elítéli, különösen akkor, ha a házasfelek között nincs egyetértés.

Megtö tént, hogy a fiu elhagyta szülei házat, mert szülei nem egyeztek bele rangon aluli házasságába.Pedig az általános szokás az, hogy a fiu szülei házához hozza a menyasszonyát, mert a lány a szó legszorosabb értelmében férjhez megyen

Családi tanácsnak, egyáltalán nincs szerepe a párválasztásnál. Sőt a családi tanács intézményét Gömörben egyáltalán nem ismerik.

Ad.4.

Rendszerint csak a falubeliek kötnek egymással házasságot, azonban gyakori a környékbelivel kötött házasság. Más faluból származó menyasszonyt virággal, nemzeti színű és egyéb színes szalagokkal feldiszitett kocsin és csengővel ellátott lovakkal hozzák a fiu szüleinek a házához. Más formához az idegen faluból származó menyasszony elhozatala nincs kötve. Ugyancsak semmiféle formához nincs kötve a menyasszonynak szülőfalujából való elbocsájtása és a g férje falujának közösségébe való fogadása.

Ad.5.

Házassági akadálynak a vérrokonságot tartják. Harmac községben kb.60 év előtt Sihkó családban volt vérrokonsági házasság. Unokatestvérek házasodtak össze. Ez a házaspár szerencsétlenül járt; az asszony elmebeteg lett és a gyermekek betegesek voltak és kihaltak. A nép Isten büntetését látja ebben és ezért irtózik a vérrokon házasságoktól. A sógorságot nem tartják házassági akadálynak. A házassági akadályokra vonatkozóan a papot szokták megkérdezni, mert az egyházi ~~szokás~~ házasságot tartják fontosnak a polgári esküvőt csak azért, csinálják, mert a törvényelõírja. A valláskülönbség nem sokat számít. Rendszerint a szülők ellenzik a más vallásúval kötendő házasságot. Ennek dacára nagyon gyakoriak a vegyes vallású házasságok. Zsidóval való házasságok tiltottak és szégyenletesnek tartják. Egész Gömörmegyében még nem fordult elő, hogy paraszt fiu, vagy kány zsidóval házasságra lépett volna. Ugyanígy van ez a mezőgazdasági munkásoknál is.

Ad.6.

A leánykérést rendszerint megelõzi a fiu szüleinek puhatózkodása a leány szüleinél, nem ellenzik-e a házasságot. Ez rendszerint fonóban történik meg. Vagyonról, vagy hozományról egyáltalán nem beszélnek. Ha már bizonyos, hogy a lány szülei nem ellenzik, akkor kérdezik, hogy a szülők a lányt is. Mikor már biztos, hogy a fiu nem kap kosarat, következik tulajdonképpen a kérés, amelyet a fiu kersztapja, vagy bérmaapja végzi. A kersztapa elmegy a lányhoz és ott rendszerint a leány szüleihez és a leányhoz intézett rövid beszéddel vagy verssel kéri meg a lány kezét. A kersztapát ilyenkor rendszerint megvendégelik. A jövendőbeli vőlegény a kérésnél nincs jelen. Néha azonban elmegy a jövendőbelije házába, de csak a kérés után jelenik meg.

A házasulandók vagyoni helyzete sem a kérésnél sem máskor nem kerül szóba. Ugyancsak a hozományról sem beszélnek. Gömörben nincs szokásban hozományt adni, sőt szegény hozományról tárgyalni.

Kérés után csak a kelengyét beszélnek meg az anyák és keresztanyák. Ugyancsak a kérés után megbeszélik és megállapítják az eljegyzés napját. Au eljegyzést kendőnek vagy kézfogónak nevezik. A móríngot nem ismerik.

Ad.7./:Eljegyzés:/

Kérés után megveszik az eljegyzési ajándékot, amelyet jegyajándéknak vagy egyszerűen csak jegynek neveznek. A bevásárláson a fiú szülei és a lány anyja és keresztanyja vesz részt. Amit a lány anyja és keresztanyja kiválaszt, azt a fiú szülei a lány részére megveszik. Szegénylenék, ha azt meg nem vennék.

Jegyajándéknak anyagi tehetségükhöz képest a menyasszony részére ruhára valót, jobbminőségű télikabátot, bundát, fülbevalót, arany vagy ezüst nyakláncot, vagy karórát vesznek. Valamikor még a bementők fiatal korában, - sőt a szegényebbeknél most is, - csak egy selyemkendőt vettek jegyajándéknak a lánynak. A lány szülei a vőlegénynek egyöltöny ruhát csináltatnak. Módosabbak arany, vagy ezüst órát is vesznek a vőlegény részére jegyajándéknak. Harmacon a fiú veszi meg a jegygyűrűket. Gömörpéterfalán a fiút a lány, a lányt a fiú veszi meg.

A jegyet, illetve a jegyajándékot a kézfogónál adják át. A kézfogót kérés után 2-3 hét múlva tartják meg és rendszerint szombat vagy vasárnap este. A kézfogó nagy családi ünnepély. Mind a két fél meghívja a rokonságát. Ilyenkor már a szószólóknak komolyabb szerep jut. Ugy a lánynál, mint a fiúnál a keresztapa, vagy más közelebbi rokon a szószóló.

Miután a fiú háznál a rokonság összegyűlt, kissé elborozgatnak és azután este a fiú szülei és rokonaival átmegegy a lány szülei házába, ahol már várják őket a lány és rokoni. A fiú szószólója engedélyt kér, hogy letelepedhesse nek. Amikor a fiú rokonsága letelepedett és már néhányat kocintottak is, a fiú szószólója vagy versben, vagy rövid beszédben megkérdezi a lányt és szülőket, nem gondolták-e meg, hogy a fiúnak szavukat adják. A lány szószólója ugyancsak versben vagy rövid beszéddel válaszol. Kedvező válasz után a fiú szószólója ~~után~~ felszólítja a fiatalokat, hogy kezet fogjanak és Gömörpéterfalán még meg is csókoltatják őket egymással. A rokonság is kezet fog a fiatalokkal. Ezután a fiú átadja

a lánynak a jegygyűrűt és rendszerint ettől a perctől fogva viselik a jegygyűrűt. Közben átadják a jegyajándékokat, amelyeket a szószólók versben vagy rövid beszédben megköszönik.

Ezen szokások harmaci bemondók szerint a jegygyűrű viselése nem régi szokás a parasztnál. Az ő legénykorukban még nem viseltek jegygyűrűt, sőt még az esküvő után sem viseltek gyűrűt. A kézfogó alkalmával a rokonság gyakran cigánymuzsika mellett egész reggelig elmarad a menyasszonyos háznál.

Gömörpéterfalán a kézfogót gyakran a következő mulatságos szokással tartják meg:

A fiu rokonsága a szószóló vezetése mellett csak este 10 óra tájban megy a menyasszony házához, amelyet zárva találják. A szószóló bekopogtat, hogy beléphessenek, vagy pedig éjjeli szállást kér. A leány szószólója kijelenti, hogy csak úgy engedi be őket, ha jól viselkednek és ha megoldják a találós kérdéseit. Gyakran egy óra hoaszat is szórakoztatják egymást találós kérdésekkel a szószólók, míg végre beengedik a fiut és rokonságát. Mikor beléptek a leány szószólója megkérdezi, hogy mit akarnak és mit keresnek. Ez így válaszol: "Van galmunk ennek elszállott a párja és úgy tudjuk, hogy ide szállott, érte jöttünk." - A leány szószólója megkérdezi: "jércét keresnek e vagy kakast? A fiu szószólója válaszol: "Ide szállott egy az este megmutatjuk." Ezután behoznak egy kakast, majd tyukot, vagy más állatot nagy viccelődés között. Végre bevezetik a lányt. Ekkor a fiu szószólója bejelenti, rendsze int versben, hogy kézfogóra jöttek és megkérdezi a lányt, és szüleit, hogy a lány gondolta-e meg, hogy a fiunak szavát adta. Kedvező vála z esetén a fiu szószólója felszólítja a fiatalokat, hogy kezet fogjanak és csókolják meg egymást. Majd a szószólók és a rokonság is kezet fognak a fiatalokkal. Eközben a fiu atyja selyemkendőt ad át a menyasszonynak a lány keresztapja, illetve szószólója a fiu apjának. Majd a fiu szószólója a menyasszonynak és a menyasszony szószólója a vőlegénynek csomagban adják át a jegyajándékot. Ezekben a csomagokban vannak a jegygyűrűk is. /9menyasszony a vőlegény, vőlegény a menyasszony részére vesz gyűrűt: /A jegygyűrűket azonban csak az esküvő után veszik fel. Ezután a menyasszony keresztapja minden meghívott vendégnek ad egy kendőt s ezért a vendégek az asztalra tett tálcába tetszés szerint dobznak a menyasszony részére. Ez az ugynevezett kendőpénz. Ezen a gyűjtésen rendszerint a kendők ára bejön, de gyakran több is. A kendőpénz a menyasszonyé, aki ezzel korlátlanul rendelkezik.

Ad. 8.

A kérések rendszerint december havában a kézfogók karácsony, újév táján történnek meg és az esküvő a frsang idején,

rendszerint farsang végén tartják meg. Ma már gyakran eltérnek ettől a szokástól.

A kézfogó után a menyasszony szülei megveszik a butort és az esetleg hiányzó kelengyét, mely sokszor 100 db. vászonból nagymennyiségű fehérneműből és ruházatból, terítőkből áll. A kelengyét rendszerint már a lány kikorától gyűjtik. A menyasszony rendszerint csak szobába való butort kap, mert konyha-berendezésre rendszerint nincs szükség, hiszen férjhezmegyen a vőlegény szülei házához, ahol közös konyhán közös háztartásban él majd férje szüleivel. Ha azonban a fiatal házaspár külön háztartásban akar élni, akkor a menyasszony megkapja saját szüleitől a konyha-berendezést is.

A lakodalom előtt nagy előkészületeket tesznek, mert az esküvő minsig hagy lakodalommal jár. Sok vendéget hívnak. Nemcsak rokonokat, hanem a jó ismerősöket is meghívják. Csirkét, kacsát, libát, sőt sertést is vágnak és sok kalácsot és süteményt sütnek. Nagy mennyiségű bort és pálinkát is előkészítenek. Rokonság is ad baromfit a lakodalomhoz.

A meghívásokat a vőfélyek végzik. Hogy kit hívnak meg, arra vonatkozóan a vőlegény, illetve a menyasszony anyja, néha anyja is adnak megbízást a vőfélynek. A vőfének tiszttségük ellátása közben kendőt viselnek, vagy bal karjukon vagy kabátjuk gomblyukában és rendszerint verselve hívogatják a vendégeket. A rátartibb vendég nem elégszik meg egyszeri meghívással, meghívhatja magát többször, vagy pedig nem elégszik meg csak a vőfének meghívásával, hanem megkívánja, hogy a menyasszony vagy a vőlegény szülei is hívják meg őt. A meghívásokat rendszerint vasárnap végzik. A menyasszony vőfélye a menyasszony rokonságát és ismerőseit hívja meg, a vőlegény vőfélye viszont a vőlegény rokonságát és ismerőseit.

A vőfélyeket a szülők a házasulandókkal egyetértésben választják meg. A lakodalomban a szószólói tisztet ugyancsak a keresztapák végzik, akiket a lakodalomban már násznagyknak hívnak.

Esküvő előtti napon a menyasszony női rokonai a kelengyét és butort /-agy kivételével/- nappal átviszik a vőlegény házához és ott kocingatás közben elszórakoznak, majd este átviszik az ágyat is és viccelődés közben megvetik. Ha más faluból van a menyasszony, akkor a kelengyét fölpántlikázott csengős kocsin hozzák el a vőlegényhez. A kocsit előbb azonban végigszágul a vőlegény faluján és csak a után tér be a vőlegény udvarába.

Körülbelül az esküvő előtt egy héttel a menyasszony elmegy a paphoz, akiknek egy kosár kalácsot, meg egy tyukot ad ajándékba. A pap valláserkölcsei oktatásban részesíti és tanácsokkal látja el a menyasszonyt. Rendszerint az esküvő előtti napon 2-2 tanuval elmennek a házasulandók az állami anyakönyvvezetőhöz és megkötik a polgári házasságot. A polgári házasságot csak törvényes kényszer hatása alatt kötik meg. Ezt mindennemű külsőség nélkül csinálják és csak egyszerű ünneplőben jelennek meg az aktó előtt. A tanúk rendszerint a közeli rokonokból kerülnek ki. Ha a menyasszony más körjegyzőség területén lakik, mindig a lány körjegyzőségénél történik meg a polgári esküvő. Az esküvő napján meghívott rokonai a menyasszonynak és ismerősei a menyasszonyos háznál, a vőlegény meghívottjai a vőlegényes háznál gyűlnek össze. Mielőtt a templomba esküvőre mennének, a vőlegény vőfélye elmegy a menyasszonyt kikérni a hitre. Ez versben történik. Ilyen verset szokott mondani:

"Szerencsés jó napot kívánok e háznak,
Én követje vagyok egykompániának,
Azért kérem e kedves szülőket,
Engedjék az utra kedves szülöttjüket,
Hogy tehessenek szívbeli fogadást,
Hogy egykor boldogul élhessék meg
A végső feltámadást."

A vőfén a szülőktől kéri ki a menyasszonyt. A menyasszony elbucszuk a szüleitől és a saját násznépével elmegyen a templomba. A vőlegény vőfénye vissza megy a vőlegény házához és azután onnan is elmegy a násznép a templomba. Ugy a menyasszony, mint a vőlegény násznépe különkülön menetben mennek. A menetben a vőfének és a koszorulányok kísérik a házasulandókat. A templom előtt megállnak s mind a két fél násznagyai 2-2 tanuval elmennek a paphoz anyakönyveztetni, akkor a vőfének ~~teh~~ lehetőségükhöz mérten borravalót adnak az egyházfiának, aki azután megnyitja a templom kapuit.

A templomba mind a két fél násznépe egymástól elkülönítve foglal helyet. Gömörpéterfában, ahol kizárólag római katolikusok élnek, a vőlegény násznépe a templom jobb oldalán foglal helyet. Harmacon a reformátusoknál nem fontos, hogy melyik fél násznépe a templom melyik oldalán foglal helyet. A koszorúslány a vőlegényt és a vőfén a menyasszonyt elkíséri a pap elé, aki megesküti őket.

Gömörpéterfán a vőlegény vőfénye először a vőlegényt vezeti fel az oltárhoz és azután elmegy a menyasszonyért. A menyasszonyt azonban körülveszi az asszonyi rokonság

és addig oda nem engedik, amíg nem fizet valamit. Csak ha ad valamennyi pénzt, adják ki neki a menyasszonyt, akit azután szintén felvezet az oltárhoz. Az így kapott pénzt az asszonyok a menyasszony csizma, vagy cipő száába dugják. Ez a pénz a menyasszonyé marad. Hogy mért kell a vőfének ilyen váltást fizetni, azt nem tudják. Azt mondják, hogy ez régi szokás náluk. Az esküvő után a menyasszony a násznépével visszatér a szülei házához. A vőlegény a saját násznépével szintén a saját szülei házához tér vissza. és ott is marad. Mind a két fél násznépét a templomba menet és templomból jövet cigányzene kíséri. Este a vőlegény vőféne vagy egyedül, vagy a vőlegénnyel és násznépével együtt zenekísérettel elmegy a menyasszonyt a szüleitől kikérni. A kikérés verssel történik. Ha a vőféne egyedül ment, rövidesen utána megy a vőlegény és násznépe, de szülők nélkül. A kikérést a vőféne végzi. A kikérés után rövid ideig a menyasszonyos háznál elszórakoznak és azután a menyasszonnyal együtt visszatérnek a vőlegény szülei házába. A menyasszonyt a saját rokonságából csak a tódója, aki rendszerint a menyasszony keresztanyja, kíséri el a vőlegény házába. A menyasszony szülei rokonságukkal együtt ott hon maradnak és saját rokonaikkal elszórakoznak. Nem mennek el a vőlegény házához.

Ha a menyasszony idegen községből való, az esküvőt a menyasszony falujában tartják meg. A vőlegény násznépével együtt a szülők otthon maradnak - szalagokkal és virágokkal feldiszitett lovas kocsin mennek át a menyasszony falujából. A lovak rendszerint csengőkkel vannak ellátva. Az utolsó kocsi a cigánykat viszi. A menyasszony falujába érve, nem mennek el a menyasszonyos házhoz, hanem egy rokonnál vagy idegennél megszállnak és ott amíg a templomba indulhatnak a magukkal hozottakból falatoznak és isznak és közben szórakoznak. A templomba való felvonulás ugyanúgy történik, ahogy az fentebb le van írva. A különbség az, hogy a vőlegényt addig nem engedik be a templomba, amíg borraivalót nem fizet az egyháznak. Azonkívül a vőféne is fizeti a szokásos borraivalót. Esküvő után a vőlegény a násznépével együtt, de külön a menyasszony násznépétől, elmegy a menyasszony házához, ott kikéri a menyasszonyt, és elmulatnak esetleg megebédelnek ott és este felé vagy este a menyasszonyt tódójával együtt elviszik a vőlegény házába. A vőlegényes háznál rendszerint verssel üdvözli a vőféne és a násznagy illetve a szószóló a menyasszonyt. Azután megvacsoráznak és vacsora közben táncolnak is. Éjfélkor a tódó átöltözteti a menyasszonyt és piros kendővel beköti a fejét. Ezek után a menyasszony már menyecske.

Amíg a menyasszony átöltözése és bekötése tart, a vőfé bejelenti a sürgetőt, vagy másszóval a menyasszonyi táncot. Har- mac községben a sürgető bejelentése a következő verssel történik:

"Nézzen be! mindenki a saját erszényébe;
Most már vendégeim bátran kijelentem,
Hogy e perctől kezdve pénzért átncol minden,
Számolja meg tehát kiki fillérjeit,
Míg menyasszonyomat öltöztetni viszik;
Natalám úgy járjon valaki ha táncol,
Hogy pénzét nem leli erszényében sehol.
Fiyelmeztetek hát mindenkit előre,
Számos apró fillért rakjon a zsebébe,
Mert ki fillérekkel magát jól ellátja,
Fogadom, hogy magát jól kitáncolhatja.

Majd a vőfén a cigányokhoz fordul a következő verssel:

Szedjétek most össze tudományotokat,
Jól felstimmoljátok minden hurotokat,
Huzzátok rá nékem most a legszebbiket,
Hogy sirva fakadjon minden ki nem süket;
Tegyétek rá, de meg ne álljatok,
Mert a sürgetés estig tartani fog.

Azután megkezdődik a menyasszonyi tánc. A másznagy vagy valaki más egy tányért vesz a kezébe, és csak az táncolhat, aki pénzt dob a tányérba. Közben a vőfén a bottal üti a gerendát és mondja: "csak annak van pénze, aki a menyasszonnyal táncol." Amikor a vőlegény úgy látja, hogy a menyasszony illetve már akkor menyecske már kifáradt, bedob a tányérba ő is egy pénzdarabot és átveszi a menyasszonyt. For- dul vele egyet kettőt és elvezeti. Az így összegyűlt pénz, az ugyne- vezett sürgető pénz, a menyasszonyé, aki azzal korlátlanul rendel- kezik.

Sürgető menyasszonyi tánc után a másznagy /:szó- szóló:/ felszólítja a vőfént, hogy hívja el a hőrészeseket a menyecs- ke rokonságát és osmerőseit, akik a menyasszony szülei házában szó- rakoznak. A vőfén rendszerint verssel hívja meg a hőrészeseket. Har- mac községben a következő verset mondja:

/ Hőrészeseket meghívó ./

Illő tisztelettel ismét kopogtattam,
Utzakészen álló seregét találtam,
Örvend szívem bennem, midőn szemlélhetem,
Hogy e szép seregnak nincs hja tán egy sem,
Arra kérem tehát most kigyelmetüket,
Hogy hívásom után semmát nem késsenek,

Hanem induljanak velem egyetemben,
 Addig mig nem jönnek már én sem megyek el.
 Készüljenek órészbe, rögtön, ne késsenek,
 Hanem velemegyütt azonnal jöjjenek,
 Tiszteletet tenni vőlegény uramnak,
 Igérem általa szivvel fogadtattak.

Meghívás után a hőrészesek átmennek a vőlegényes házhoz. Idegen faluból fölpanzlikázott csengővel ellátott kocsikon jönnek. A vőlegényes házban a vőfén a hőrészeseket beköszönti rendszerint verssel. Harmac községben ilyen verset mond:

/Hőrészeseket beköszöntő vers/

Jó estét kívánok királyi vendégek,
 Ime jelen vannak akikért küldtetek.
 Eljöttek mindnyájan, nincsen egy hijuk sem,
 Nem maradt otthon még a szószólójuk sem,
 Közénk Isten hozta, szólk azt mindnyájan,
 Fogjunk kezet velük atyafiságosan.
 Adjunk helyet nekik, kellő tágasságot.
 Kössünk még ma velük szent atyafiságot,
 Mostan szószóló ur fogjon velök kezet,
 Fogadja szívesen, adjon nekik helyet,
 Mondja: terítve asztalunk számokra,
 Mindnyájan ellesznek illendően látva,
 Nem lesz fogyatkozás tidom semmiből,
 Csak hogy a jó Isten közénk vezérelte,

A beköszöntő után a menyasszony násznagya/:szószólója:/ hőrészesek nevében bejelentti rövid beszédben, vagy versben, hogy ajándékot hoztak a menyasszonynak és elővesz egy tányért, melyben a menyasszony rokonsága és ismerősei t hetségükhöz képest pénzt dobtak. Ez a hőrészpénz, vagy hérészpénz. Néha a vőlegény rokonsága is ad hérészpénzt. Hogy miért nevezik ezt a pénzt hérészpénznek, azt senki sem tudjamegmondani. A menyasszony szülei és azok, akik nagyobb összeget akarnak hőrészpénzül adni, csak a következővasárnap mennek el az új házaspárhoz.

A hőrészpénz sokszor tekintélyes összeget tesz ki. Néha tehenet is vehet rajta a menyasszony. A hőrészpénz a házasságban az asszony külön vagyont képezi. Az asszony a hőrészpénzzel és annak kamataival korlátlanul rendelkezik. A hőrészpénzen vett tehen, és annak borjai, valamint a borjaik borjai, még akkor is az asszony kizárólagostulajdonát képezik, ha a férj eteti és a férj gazdaságában neveltetnek.

A hórészpénzt a menyasszony szószólója megköszöni és utána a vőlegény vendégei most mára menyecske násznépével, hórészese-
sekkel mulatnak tovább egész reggelig. Reggel tüzet gyujtanak az ut-
cán és azt körül táncolják, főleg a fiatalok. Ezt hajnal tűznek neve-
zik.

Lakodalom a refirmátusoknál rendszerint szerdán, vagy csü-
törtök reggeligtart, régebben péntek reggelig is tartott és a róm.
kath.ónál hétfőn tartják meg és kedden reggelig tart. Ma azonban már
igen gyakoriak a vasárnapi lakodalmak.

Az első világháború, /1914§ előtt a gömörmegyei lányok
16-18 éves korban mentek férjhez és a fiuk 18-20 éves korukban nő-
sültek. Korengedménnyel kötött házasságok nagyon gyakoriak voltak.
A 20 éves lány már vénlánynak számított és a 24 éves fiu aggle-
gény volt. 1918. év óta csak 25 éven felüli lány a vénlány és aggle-
gény csak 30 évnél idősebb fiu. Ennek a késői házasságkötésnek ma-
már nagyon is érezhető hatása van Gömörnyében is, mert az egyke,
sőt az egyse, mindig nagyobb és nagyobb méreteket ölt. Ma már nem-
csak a reformátusoknál, hanem a katolikusoknál is mind nagyobb és
nagyobb mértékben egykéznek.

A fentebb leirt szokások a gömöri parasztságnál és
mezőgazdasági munkásoknál is tulnyomó részt még ma is divatban van-
nak. Legfeljebb egyik helyen egy két versnél kevesebbet mondanak,
mint a másikon. A verselés rendszerint a vőfének és a szószólónak
talpraesettségétől függ. Minél ügyesebbek és szellemesebbek ezek,
annál több vereset mondanak egy-egy alkalommal a lakodalomban.

A lakodalmi szokásokat rendszerint a népköltők tartják
fenn, sőt talán bővitik is. Harmac községben a 73 éves Nagy Károly
kiszgazda a nép költője és ma is ír egy-egy alkalmi verset. A fent i-
dézett sürgető bejelentő, hórészest meg hívó és hórészesteket bek-
köszöntő versek tőle származnak és az ő verseit szavalják nem csak
a harmaci vőfének és szószólók, hanem a szomszéd falvakban is.

Feled, 1943. évi október hó 2-án.

dr. Gaál Imre tkvi. betét-
szerk. bíró.

- Bemondók: Nagy Károly 73 éves harmaci lakós,
- Csörnök Béla 76 " " "
- Köböl Károly csuhajka 82 éves gömörpéterfalai lakós,
- Pelle István nagykovács csüllő 73 éves " " "